

7.4 NÁRODNÍ A MEZINÁRODNÍ SPORTOVNÍ ARBITRÁŽ

V předchozí kapitole byla popsána problematika spolkových **rozhodčích komisí** zřízených jednotlivými sportovními **svazy**. V této podkapitole se budeme věnovat rovněž problematice **zřízení rozhodčí komise**, ale tentokrát na „vyšší úrovni“, to je ve spolku, který **sdržuje a zastřešuje sportovce a sportovní organizace**. Je jí sportovní arbitráž zřízená u **ČOV** i s provázáním na další nadnárodní sportovní organizace v rámci **MOV** i jím zřízenou mezinárodní sportovní arbitrážní **CAS** (více v kapitole 8.3).

Rozhodčí komise řady tuzemských sportovních organizací jsou rozhodčími komisemi pouze podle názvu. Současné **pojetí** české sportovní arbitráže **není v souladu** s judikáty Nejvyššího soudu. Máme-li se dobrat až k **legitimitě a legalitě** rozhodování **CAS**, musíme začít od jeho **jednotlivých složek**, od kterých svoji rozhodovací pravomoc ve vztahu ke sportovcům, kteří **nejsou jeho členy**, odvíjí.

ROZHODČÍ KOMISE ČOV

Takovým národním článkem je **ČOV**. Podle stanov článku XIII. Je zřízena Rozhodčí komise ČOV, která rozhoduje podle odstavce:

„3.1, o odvoláních proti rozhodnutím spolků, jejichž předmětem je sportovní činnost a o porušení antidopingových pravidel

3.2, o odvoláních, kdy pravomoc je odvozena z předpisů jiných spolků, členů ČOV

3.3, o opravných prostředcích proti rozhodnutím spolků členů ČOV“

Dále pak podle článku XIII., odstavce 4 stanov platí:

"Proti rozhodnutí Rozhodčí komise ČOV ve věcech uvedených v článku 3.1. a 3.3. je možno podat odvolání k Arbitrážnímu soudnímu dvoru pro sport se sídlem v Lausanne (CAS), který je oprávněn v souladu s Pravidly pro řešení sporů v oblasti sportu učinit konečné rozhodnutí."

Článek XIII., odstavec 5 rovněž říká:

"Rozhodčí komise ČOV má dále pravomoc rozhodovat spory podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění, pokud účastníci uzavřou rozhodčí smlouvu v souvislosti se sportovní činností, činností sportovních subjektů a jejím zabezpečením; rozhodčí smlouva může být uzavřena i formou veřejné nabídky rozhodčí doložky obsažené ve stanovách spolku, jehož předmětem je sportovní činnost."

OTÁZKY A ODPOVĚDI PLYNOUCÍ S PŘEDPISŮ ČOV, CAS A PRÁVNÍHO ŘÁDU ČR

První

Je v souladu s českým PŘ taková autonomní spolková úprava, která rozděljuje pravomoc rozhodčí komise ČOV na působnost rozhodovat mimo zákon o rozhodčím řízení a působnost rozhodovat podle zákon o rozhodčím řízení?

Platná **právní úprava** rozhodčí komise v ObčZ byla do české legislativy zařazena na základě ustanovení § 265 ObčZ, kde se stanoví:

"Je-li zřízena rozhodčí komise, rozhoduje sporné záležitosti náležející do spolkové samosprávy v rozsahu určeném stanovami; neurčí-li stanovy působnost rozhodčí komise,

rozhoduje spory mezi členem a spolkem o placení členských příspěvků a přezkoumává rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku."

Podle ustanovení § 40e ZRR platí, že:

"tohoto zákona se použije i na rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy v řízení před rozhodčí komisí spolku podle ObčZ, ledaže je v této části stanoveno jinak. Na rozhodování před komisí se nepoužijí ustanovení o stálých rozhodčích soudech."

Z výše uvedeného tak vyplývá, že právní úprava rozhodčí komise spolku je obecně **fakultativní**, tedy spolek rozhodčí komisi zřídit **může, ale nemusí**. Pokud však spolek rozhodčí komisi jako **orgán ve svých stanovách zřídí**, pak ta rozhoduje podle ustanovení § 40e zákona o rozhodčím řízení **a jedině takto**, tedy že se **zákon** o rozhodčím řízení "**použije**", a nikoliv, že jej "**lze použít**". Uvedené ustanovení je **kogentní povahy a nepřipouští autonomní odklon**. Znamená to, že článek stanov ČOV dělicí pravomoc není **ideální**. V případech, kde zakládá pravomoc rozhodčí komise k "**rozhodování mimo rámec**", totiž **není v souladu s právem**, neboť rozhodčí komise má zákonem danou pravomoc pouze k rozhodování "**podle zákona**".

Jak je vidět z oficiálních stránek ČOV, aktuální stanovy z 18. 4. 2018 toto doposud připouští.

<https://www.olympic.cz/upload/files/Stanovy-COV-18-4-2018.compressed.pdf>

Je tedy otázkou, zda se ta rozhodnutí, která rozhodčí komise učiní **mimo rámec zákona** o rozhodčím řízení, **nedostanou již na začátku** do konfliktu s její pravomocí a **nemohla by být následně zrušena** soudem. Ale není žalobce není soudce...

Druhá

Může rozhodčí nález vydaný rozhodčí komisí ČOV přezkoumán orgán jiného spolku, respektive jiné právnické osoby?

Rozhodnutí ve formě rozhodčího nálezu je exekučním titulem ve smyslu ustanovení § 40 odstavec 1 písmena. c) **exekučního řádu** a je **dále přezkoumatelné pouze v režimu ustanovení § 31** zákona o rozhodčím řízení. **Judikatura dovodila**, že rozhodčí nález tedy **lze přezkoumat i v rámci exekučního řízení**, a to z pohledu, **zda byl rozhodčí nález vydán příslušným orgánem** ve smyslu § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ.

Není však možné, aby byl rozhodčí nález vydaný rozhodčí komisí ČOV (jakož i každého jiného spolku) **přezkoumán jiným orgánem jiného spolku, resp. jiné právnické osoby, jak se to má dít** (a také v praxi pravděpodobně děje), **při přezkumu rozhodčího nálezu rozhodčí komise ČOV** podle čl. XIII, odst. 4 Stanov ČOV, který **zakládá pravomoc CAS** jakožto **odvolací instance** proti rozhodnutí **rozhodčí komisí ČOV**.

Je tomu tak z důvodu, že **rozhodčí nález vytváří překážku věci rozhodnuté** (exceptio rei iudicata), a to jak **downitř** (vůči stranám sporu v tuzemsku), **tak ven** (ve vztahu k jakýmkoliv třetím subjektům soukromého práva nebo k zahraničním veřejnoprávním orgánům).

To se jeví velkým problémem celého systému sportovních arbitráží, o které se **buď neví, anebo ví**, ale nemluví...

Stejný závěr, lze učinit i o stupeň níže, tedy ve vztahu k rozhodovací praxi mezi **rozhodčí komisí spolku**, který je **členem ČOV**, a ČOV, tedy v situaci, kdy např. Arbitrážní komise ČSLH podle článku 16 Stanov ČSLH ze dne 18. 6. 2016 **rozhodne spory** mezi ČSLH a jeho členem, a ten se následně proti rozhodnutí **odvolá k ČOV**.

Ostatně, **obcházení** vadné právní situace spočívající v **nežádoucí** úpravě rozhodčích či arbitrážních komisí před 1. 1. 2014, **bylo hlavním důvodem**, proč byly §§ 265-267 **ObčZ** a na ně navazující ust. § 40e a násl. **ZRŘ** učiněny součástí českého právního řádu.

Důvodová zpráva k § 265 až 267 **ObčZ** přesně v tomto duchu stanoví, že „*Spolek může zřídit rozhodčí komisi a přiznat jí vykonatelnost. Z toho důvodu je nutné upravit podrobněji nejen řízení před komisí, včetně formalit rozhodnutí spolu s nezbytnou evidencí rozhodovaných sporů, ale i soudní přezkum. Tyto otázky však nemohou být předmětem úpravy ObčZ, a proto se jejich úprava vyhrazuje zvláštnímu zákonu.*“ Uvedený závěr potvrzuje i § 267 **ObčZ** stanovící, že „*Řízení před rozhodčí komisí upravuje jiný právní předpis*“, kterým má na mysli právě **ZRŘ**, a které je **kogentní povahy**.

Pokud pak spolek rozhodčí komisi **zřízení nemá**, rozhoduje spory těmito subjekty **soud (§ 258 ObčZ)**.

Z výše uvedeného vyplývá, že tam, kde je ve stanovách svazu jako spolku **zřízena rozhodčí komise**, je povinna rozhodovat spory **výlučně** postupem podle **ZRŘ** a jí vydaný rozhodčí nález je **exekucním titulem** vytvářejícím **překážku věci rozsouzené** ve smyslu § 159 a) **OSŘ**.

Proti takovému rozhodnutí je pak možné brojít pouze cestou **žaloby na zrušení rozhodčího nálezu** podanou podle § 31 **ZRŘ**, **nelze** však proti němu podávat **opravný prostředek k rozhodčí komisi jiného spolku**, jehož rozhodnutí v takovém „**odvolacím řízení**“ by nemělo žádné právní účinky. Rozhodnutí rozhodčí komise sportovního svazu je tedy **konečné** a **odvolání proti němu k rozhodčí komisi ČOV není přípustné**.

A jak je to z CAS a jeho právem rozhodovat spory v odvolacím řízení?

Shora **uvedené závěry platí** i ve vztahu **rozhodnutí** rozhodčí komise **ČOV** a rozhodnutí **CAS** jakožto **odvolacímu orgánu**. **CAS** je interním **oddělením švýcarské nadace**, tedy právnické osoby soukromého práva, která **není** (kromě svého názvu) v právním smyslu **mezinárodní**, nemá vlastní subjektivitu a **není stálým rozhodčím soudem**, ale **ad hoc tribunálem** pro **specifickou** oblast řešení sporů z oblasti výlučně **sportovního práva**.

Ani podle švýcarské právní úpravy nejde o rozhodčí soud zřízený zákonem, ale **soukromoprávním jednáním** (zřizovací listinou) švýcarské nadace. Skutečnost, že **německý Spolkový soudní dvůr pravomoc CAS** ve vztahu k německým sportovcům **podržel**, tak dává naději, že by tak mohl v případě podobného sporu **učinit i český Nejvyšší soud**. Tato naděje je nicméně při pohledu na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu České republiky v oblasti rozhodčího řízení **minimální**.

CAS není rozhodčím soudem zřízeným **zákonem ani mezinárodní dohodou** ve smyslu článku 10 Ústavy ČR. Řízení před CAS je **procesem mimo systém práva**, nemajícím základ v mezinárodní dohodě; **rozhodnutí CAS v odvolacím řízení** proti rozhodnutím **národních svazů** je rozhodnutím **interního oddělení** zahraniční právnické osoby (v daném případě švýcarské nadace) **proti zahraničnímu (cizozemskému) rozhodčímu nálezu** jako **exekucímu titulu**, jenž nelze tímto způsobem přezkoumat a který má nadto z hlediska právního řádu ČR, jakož i z hlediska **mezinárodního práva soukromého** právní povahu věci **rozsouzené**.

ZÁVĚR = NEJISTOTA TKVÍ V ROZMANITOSTI, NEZNALOSTI A DETAILU

Stávající praxe vede k jedinému možnému závěru, a to, že **všechna rozhodnutí ČOV vydaná v odvolací instanci** v řízeních zahájených sportovci jako členy příslušné sportovní organizace

proti rozhodnutí rozhodčích komisí těchto sportovních organizací **jsou nulitní**, to je zdánlivý z něhož nevyplývají následky.

Stejný závěr platí ve světle české právní úpravy **i pro všechna rozhodnutí CAS** vydaná v **odvolací instanci proti rozhodnutím ČOV**.

JUDr. **Luděk Lisse**. Ph.D., LL.M., významný odborník a **autor myšlenek** uvedených v této kapitole říká:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/mezinarodni-a-narodni-sportovni-arbitraz-a-jeji-aktualni-otazniky-108438.html>

*„Jsem si vědom, že zejména ve vztahu ČOV a CAS působí tento závěr až **neuvěřitelně**, ale podle mého shora argumentovaného názoru vede právní úprava **k jedinému možnému závěru**, a to, že každý sportovec, který by za současné právní úpravy **namítl** v řízení před rozhodčí komisí ČOV nebo CAS nebo v řízení před soudem podle § 15 ZRŘ **nedostatek pravomoci rozhodčí komise ČOV nebo nedostatek pravomoci CAS** jeho spor před orgány těchto olympijských organizací projednat, **by uspěl a řízení o jeho dopingovém či jiném deliktu by muselo být následně projednáno v řízení před soudem.**“*

*„Pravomoc CAS by bylo možno uznat jen tam, kde by byla založena **rozhodčí doložkou uzavřenou přímo mezi sportovním svazem a jeho členem**, a rozhodnutí CAS by tak bylo vždy **prvoinstanční a konečné**. Takových řízení je však minimálně, jsou-li vůbec nějaká, neboť **podstata rozhodování CAS je v odvolacím řízení** proti rozhodnutím národních olympijských svazů či sportovních organizací (jako německé ISU v kauze Claudie Pechstein).“*

*V řízení před CAS neplatí (dokonce ani) zásada **in dubio pro reo**. (je právní zásada, která stanovuje povinnost soudu rozhodovat **ve prospěch obžalovaného**, pokud o jeho vině **existují pochybnosti, které nelze odstranit**)*

*CAS tak není arbitrážním soudem, jak je známe z národních a mezinárodních arbitráží, ale je v podstatě světovou **disciplinární komisí**, jež má soukromoprávní základ, a který ve své rozhodovací činnosti rozhoduje o občanských a lidských právech profesionálních sportovců, ovšem (bohužel) bez právního základu. Jeho právní základ by tak musel být (aby bylo jeho rozhodování podle českého veřejného pořádku legitimní) založen mezinárodní dohodou.*

*Ve vztahu k rozhodčí doložce (smlouvě) obsažené ve stanovách tuzemských národních sportovních svazů je pak taková **rozhodčí doložka** v případech, kdy rozhodci rozhodčí komise sportovního svazu **nejdou zapsáni ve spolkovém rejstříku nebo uvedeni přímo ve stanovách sportovní organizace navíc v rozporu s ustálenou judikaturou českého NS, neboť neobsahuje přímé určení rozhodce/ů** a je proto z tohoto důvodu **neplatná**.*

Celý systém sportovní arbitráže vedené před CAS, který v minulosti významně přispěl ke kultivaci olympijského hnutí a to nejen v oblasti dopingů, se tak i po rozhodnutí ESLP v kauze Pechstein, která znovu pootevřela třináctou komnatu právního postavení CAS, ocitl v periodě čekání, zda se i s ohledem na výše uvedené nevyjádří ESLP v senátním rozhodnutí k postavení a legitimitě řízení vedeného před CAS nějakým zásadním způsobem, popř. zda tak neučiní v rámci projednávání ústavní stížnosti německý ústavní soud. Ať však rozhodnou tyto soudy jakkoliv, bylo by dobré otázku řešení sporů v oblasti sportovní arbitráže nadále netabuizovat a nastavit právní úpravu tuzemské sportovní arbitráže do souladu s českým procesním pořádkem, který lze bezesporu považovat z hlediska českého ústavního pořádku za pořádek veřejný a s nímž tak musí být i systém české sportovní arbitráže v souladu.“